

Nr 36.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående beredande av en tredje emeritilön åt biskopar; given Stockholms slott den 23 januari 1931.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande dels av kyrkomötets bifogade skrivelse den 31 oktober 1929, nr 16, i anledning av väckt motion om beredande av en tredje emeritilön åt biskopar, dels ock närlagda utdrag av statsrådsprotokollet för den 23 januari 1931 föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Sam. Stadener.

Kyrkomötets underdåniga skrivelse, den 31 oktober 1929, nr 16, i anledning av väckt motion om beredande av en tredje emeritilön åt biskopar.

(Särskilda utskottets betänkande nr 6.)

Till KONUNGEN.

I en vid kyrkomötet väckt motion, nr 12, har hemställts, att kyrkomötet ville hos Eders Kungl. Maj:t i underdånighet anhålla, att i kungl. kungörelsen av 22 april 1927 angående beredande av emeritilöner åt biskopar § 1 måtte erhålla följande ändrade lydelse: »Från biskopslöneregleringsfonden må utgå *tre* emeritilöner för biskopar, vardera emeritilönen å 9,000 kronor.»

Frågan om beredande av emeritilöner åt biskopar har upprepade gånger varit föremål för behandling av riksdag och kyrkomöte. Kyrkomötet vill i detta hänseende hänvisa till den utförliga redogörelse härför, som återfinnes i Eders Kungl. Maj:ts skrivelse till 1926 års kyrkomöte den 23 september 1926, nr 13, angående beredande av emeritilöner för biskopar, och kyrkomötet anser sig böra särskilt erinra om allenast följande.

I skrivelse den 2 november 1925, nr 23, hemställde 1925 års kyrkomöte om åtgärders vidtagande för beredande av *minst* två biskopspensioner, vardera å 9,000 kronor årligen, att ur biskopslöneregleringsfonden efter Eders Kungl. Maj:ts beprövande under vissa förutsättningar utgå till biskop.

Kyrkomötet anförde i ovanberörda skrivelse bland annat:

Om också möjlighet icke nu torde finnas att angiva, huru många biskopspensioner skulle kunna utgå från biskopslöneregleringsfonden, har dock kyrkomötet icke såsom en av motionärerna ansett dess framställning böra begränsas till två pensioner utan funnit sig böra begära minst två pensioner.

Vad behovet av pensionerna beträffar är att märka, att tre av rikets biskopar komma att vid 1925 års utgång hava uppnått respektive 88, 80 och 76 års ålder. Av övriga komma de fem äldsta att vid detta års slut hava fyllt respektive 65, 65, 63, 63 och 62 år.

Det framgår härav, att ett antal av tre biskopspensioner skulle — för så vitt ej inträffande sjuklighet giver anledning till annat — vara tillräckliga under de närmaste åren. Men någon slutlig lösning på frågan vinnes ej ens med tre pensioner. Nyssnämnda siffror peka ju därhän, att snart nog flera pensionsrum komma att behövas.

I ett över kyrkomötets ifrågavarande skrivelse den 29 januari 1926 avgivet gemensamt utlåtande anförde kammarkollegiet och statskontoret, bland annat, att ämbetsverken, som vidhölle sin mening, att biskopslöneregleringsfonden borde och kunde tagas i anspråk för ändamålet, ansåge det vara tillrådligt att tills vidare begränsa antalet pensioner till två.

Vid sin anmälan inför Eders Kungl. Maj:t den 23 september 1926 av frågan om beredande av emeritilöner åt biskopar förklarade föredragande departementschefen, att han anslöte sig till det av ämbetsverken framlagda förslaget i fråga om, jämte annat, emeritilönernas antal.

Sedan Eders Kungl. Maj:ts i anslutning härtill framlagda förslag i huvudsakliga delar godkänts av både kyrkomöte (kyrkomötets skrivelse 1926: 17) och riksdag (riksdagens skrivelse 1927: 48), utfärdade Eders Kungl. Maj:t den 22 april 1927 kungörelse, nr 114, angående beredande av emeritilöner åt biskopar.

I den nu föreliggande motionen har hemställts, att antalet emeritilöner skulle ökas från två till tre.

Enligt kyrkomötets förmenande tala starka skäl för bifall till denna hemställan. Såsom jämväl motionären framhållit, komma inom något mer än tre år — alltså före den ordinarie tiden för nästa kyrkomöte — ej mindre än sex av de nu levande biskoparna, däribland biskoparna i de båda norrländska stifteten, att hava uppnått sjuttio års ålder. Vid sådant förhållande kan befaras att de båda nu medgivna emeritilönerna — vilka för övrigt för närvarande äro tagna i anspråk — icke skola visa sig motsvara vad som för fyllande av syftet med biskopsemeritilöner tarvas. Det är nämligen, på sätt motionären ock framhållit, av vikt att biskoparna, vilkas ämbetsåligganden, särskilt i de större och synnerligen i de norrländska stifteten, kräva oförsvagade kropps- och själskrafter, verkligen må kunna, där så erfordras, komma i åtnjutande av den dem enligt ifrågavarande författning tillförsäkrade möjligheten att efter uppnådda sjuttio levnadsår erhålla emeritilön.

I anslutning härtill vill kyrkomötet förorda, att ytterligare en emeritilön måtte beredas.

Härvid har kyrkomötet icke förbisett, att hänsyn måste tagas till biskopslöneregleringsfondens ställning och förmåga att bära jämväl de övriga utgifter, som redan nu åvila eller framdeles kunna komma att påläggas densamma. Här torde endast böra erinras om redan nu från biskopslöneregleringsfonden utgående avlöningsmedel och ersättningsbelopp, underhåll av biskopshus, gottgörelse åt biskopar vid tillträde av ämbetet — varom 1929 års kyrkomöte redan gjort framställning hos Eders Kungl. Maj:t — samt kostnaderna vid en framtida reglering av biskoparnas löner. Med hänsyn emellertid till såväl fondens starka ställning som ock det förhållandet, att statskontoret jämlikt § 7 i gällande författning före varje förnyat beviljande av emeritilön skall yttra sig, huruvida biskopslöneregleringsfondens ställning medgiver, att ifrågavarande emeritilön ånyo utdelas, har kyrkomötet funnit sig icke behöva hysa några betänkligheter i detta hänseende.

Kyrkomötet får på grund härav i underdånighet anmäla, att kyrkomötet för sin del beslutat medgiva, att ur biskopslöneregleringsfonden må — under de bestämmelser i övrigt, som innehållas i kungörelsen den 22 april 1927 angående beredande av emeritilöner åt biskopar — utgå ytterligare en emeritilön å 9,000 kronor jämte dyrtidstillägg.

Stockholm den 31 oktober 1929.

Underdånigst

*Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23
januari 1931.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQUIST.

Ang. beredande av en tredje emeritilön åt biskopar.

Departementschefen, statsrådet Stadener redogör vidare för kyrkomötets skrivelse den 31 oktober 1929, nr 16, i anledning av väckt motion om beredande av en tredje emeritilön åt biskopar, och anför därefter:

Genom kungörelse den 22 april 1927, nr 114, har Kungl. Maj:t, sedan riksdagen och kyrkomötet medgivit att från biskopslöneregleringsfonden finge under vissa villkor och bestämmelser utgå två emeritilöner till biskopar jämte dyrtidstillägg därå, meddelat närmare bestämmelser härutinnan. Därvid har föreskrivits, bland annat, *dels* att biskop skall vara skyldig att mot åtnjutande av emeritilön avgå från tjänsten, när han fyllt 75 år, samt att biskop, som antingen fyllt 70 år eller som fyllt 65 år och tillika på grund av sjukdom är för framtiden oförmögen att förvalta sitt ämbete, må kunna på därom gjord ansökan erhålla emeritilön, *dels ock* att, då emeritilön blivit ledig, vederbörande domkapitel skall därom underrätta bland andra statskontoret, som har att efter verkställd undersökning till Kungl. Maj:t inkomma med yttrande, huruvida biskopslöneregleringsfondens ställning medgiver, att ifrågavarande emeritilön ånyo utdelas från fonden.

Sedan kyrkomötet genom förutberörda skrivelse anmält, att kyrkomötet för sin del beslutat medgiva, att ur biskopslöneregleringsfonden finge — under de bestämmelser i övrigt, som innehölles i nyssnämnda kungörelse den 22 april 1927 — utgå ytterligare en emeritilön å 9,000 kronor jämte dyrtidstillägg, hava kammarkollegiet och statskontoret anbefallts att i detta ärende gemensamt avgiva utlåtande.

I skrivelse den 30 oktober 1930 hava nämnda ämbetsverk anført följande:

För närvarande är endast en av de två för biskopar avsedda emeritilöner tagen i anspråk. Innehavaren av denna emeritilön har en ålder av 85 år. Levnadsåldern för rikets nuvarande biskopar är 70, 68, 68, 67, 64, 61, 59, 58, 58, 56, 56 och 52 år. Båda biskoparna i de norrländska stiftet äro 68 år gamla.

Då den normala avgångsåldern för biskopar är bestämd till 75 år, under det avgång vid 70 år endast har beretts som en möjlighet, samt bestämmelsen om skyldighet att avgå vid nämnda högre ålder icke torde äga tillämplighet för någon av de nuvarande äldre biskoparna, synes det väl tveaktigt huruvida behov att kunna disponera över tre emeritilöner för biskopar må komma att yppa sig ännu på några år. Då emellertid inom utgången av tredje året härefter fyra av de nu tjänstgörande biskoparna, om de då leva, uppnått sjuttio år eller mera, har man måhända att räkna

med möjligheten att behov av tre emeritilöner för biskopar inom de närmaste åren kommer att föreligga. Redan tidigare (i utlåtanden den 28 september 1900 och den 29 januari 1926) hava ämbetsverken förordat pensionsrätts inträdande för biskoparna vid 70 års ålder. Genom den genom lagen den 13 december 1929 (nr 385) vidtagna ändringen i lagen om emeritilöner för präster tillhörande det territoriella prästerskapet har för dessa präster skäligheten av 70 levnadsår som tid för pensionsålderns inträdande blivit erkänd. Vid angivna förhållanden saknas icke skäl att redan nu bereda möjlighet för ett tredje pensionsrum för biskopar.

Biskopslöneregleringsfonden har från den 30 juni 1926 till den 30 juni 1930 ökat med omkring 100,000 kronor. De anspråk, som ställas på fonden för vidmakthållande av biskopshuset, äro väl numera betydande; i vilken mån en blivande omreglering av biskoparnas löner, varom fråga nu föreligger, må komma att betunga fonden kan nu ej bedömas. Då emellertid varje utdelande på nytt av emeritilön för biskop skall föregås av utredning huruvida fondens ställning medgiver denna tilldelning, torde nyssnämnda omständigheter ej behöva utgöra hinder för lämnande av medgivande till att en tredje emeritilön för biskop må kunna utgå ur biskopslöneregleringsfonden.

Av det anförda framgår, att möjligheten att kunna bereda emeritilön åt åtminstone tre biskopar är snart sagt en nödvändig förutsättning för att den ordning för biskoparnas pensionering, som statsmakterna gått in för, skall kunna anses säkerställd. Jag finner därför, att biskopsemeritilönernas maximiantal bör ökas från två till tre, och tillstyrker, att Kungl. Maj:t inhämtar riksdagens yttrande, huruvida riksdagen för sin del medgiver åtgärder i sådant syfte. Att härvid hänsyn måste tagas till biskopslöneregleringsfondens förmåga att bära de bördor, som sålunda skulle kunna påläggas fonden ligger i öppen dag, men något hinder från synpunkten av fondens bärkraft torde mot det nu föreliggande förslaget ej föreligga, då, på sätt redan nu äger rum, en särskild prövning härutinnan givetvis alltid bör föregå beslut om utdelandet av varje ny emeritilön från fonden. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen för sin del medgiva,

Departementschefen.

att ur biskopslöneregleringsfonden må under de i kungörelsen den 22 april 1927 (nr 114) angivna förutsättningar utgå ytterligare en emeritilön till biskop å 9,000 kronor jämte dyrtidstillägg därå.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Anna Meurling.

